

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimij nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld. za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 0 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četristopne petit-vrsti po 6 kr., če se označi jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravnistvo je v Frana Kolmana hiši, „Gledališka stolba“.

Upravnistvu naj se biagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Dr. A. Fischhof pa jezikovno vprašanje.

M. Čestokrat že smo imeli priliko seznavati in poudarjati, da je sivolasi dr. Adolf Fischhof ali — kakor ga časih tudi imenujejo — „modrijan iz Emmersdorfa“ bela vrana mej avstrijskimi Nemci, rekše pošten Nemec. On je, ki je izustil tudi to-le z ozirom na naše cesarstvo: „Država, ki ima v sebi več narodnostij, je kakor mozajik podoba. Da se jej ohrani lepa harmonija, ne sme se jej pačiti njen kolorit in posebno svojstvo njenih delov, marveč skrbno se mora vse to čuvati. A kdor z okorno roko kazi in ruši najmanjši sestavni del, taisti spravi v nevarnost celo sestavo.“ Vse njegovo delovanje pa nam kaže, da je mož tudi resnično čutil, kar je s temi besedami izrekel. Resno si je vedno prizadeval, poučiti svoje rojake o pravem poklici avstrijske države, ki mora biti zavetnica in previdna mati vsem svojim narodom in jezikom, in nikdar se častiti Avstrijan ni dal premakniti s svojega objektivnega stališča, s katerega se vsi avstrijski narodi vidijo enakopravni, zaslužujoči pravico do individualnega svojega razvijanja. Da bi se povrnil mir v Avstrijo, da bi se v to svrhu uredile jezikovne razmere: to je dr. Fischhofov uzor. Obrnil je bil toraj svoj pogled črez avstrijske meje v druge kraje in druga ljudstva, videl, kakšno je drugod razmerje mej raznimi jeziki in narodi v sferi jedne države. Iz tega opazovanja in napora navstala mu je knjiga,* ki je te dni zagledala beli dan. Ni treba še posebe omenjati, da se jej pripisuje posebna veljava.

Pisateljev namen ni bil, spisati popolno, sistematično urejeno deo o jezikovnem pravu. Hotel je samo načeti, pota pokazati, a to je tudi storil tako spretno, da bode vsakemu, ki hoče natančnije proučiti to stvar, mogoče s pridom in brez težav dosežati svoj namen. Mnogo gradiva je nabranega v tej knjigi in jezikovne razmere vnanjega sveta so sedaj odprte za vsako oko.

Mi bomo v naslednjem poudarili samo najvažnije. Kjer koli se je kdaj razpravljalo vprašanje

* „Die Sprachenrechte in den Staaten gemischter Nationalität. Nach den von Dr. Adolf Fischhof gesammelten Daten und Andeutungen dargestellt. Wien, 1885. Manz.“

jezikovno, ali je to bilo po indijskih, ameriških in afriških kolonijah velike Britanije ali pa v državah evropskih, od povsodi nam dr. Fischhof kaže, kako se je rešilo to vprašanje. Potrebni podatki iz statistike in zgodovine, nam vse pojasnujejo. Učimo se, da se je povsodi vsled jezikovnega boja še le tedaj mir povrnil mej narodnosti jedne in iste države, če se je vprašanje jezikovno uredilo z jezikovnimi zakoni, če je bila naravna pravica narodova do rabe njegovega jezika v šoli in v uradu jasno uzakonjena in zagotovljena. V koloniji ob Capu kakor v Canadi, v Belgiji kakor tudi v Švici, so se le po tej poti potolazili hudi prepri, le tako je bilo mogoče rodove zjediniti za obče in skupno delo. Pravi uzor jezikovne enakopravnosti podaja nam že od prvih časov Švica. Pravo in svoboda je bila tukaj tako ukoreninjena, da se ni niti misliti dalo na prikraševanje jezikovne pravice; to se je zgodilo le v Graubündtenu, a zato pa je kanton tudi izgubil Veltlin. Celó samooblastna Rusija zatira samo Poljake, drugim pridobljenim pokrajinam se ne jemlje enakopravnost.

Pri nas v Avstriji so bili do sedaj vsi poskusi brez uspeha, jezikovno vprašanje se še ni moglo rešiti v zakonu, akopram je član XIX. osnovnih državnih zakonov o občih pravicah državljan-skih izrekel načelo enakopravnosti. To lepo in dobro načelo se ne izvršuje, ker ni potrebnih specialnih zakonov in tako je prišlo, da je član, ki bi moral pomiriti narode, postal vir večnim narodnostnim preprirom.

Dr. Fischhofova knjiga kritikuje vse predloge in naredbe, vsa približevanja glede tega vprašanja in je polna dobrih nasvetov, kako bi se izravnale sedanje jezikovne difference. Po njegovih mislih bi se morale določiti te-le štiri točke: Jezik, v katerem morajo biti spisane uloge za urade in v katerem je dajati odloke; notranji uradni jezik državnih oblastev po kronovinah; jezik samoupravnih oblastev, kadar imajo opravila z drugojezičnimi oblastvi v svoji ali tuji deželi; slednjič jezik v zemljiški javni knjigi. Kako bi se to dalo določiti, tudi to pove sloveči pisatelj. Mi nasvete priobčujemo brez opomenj, ki jih vsakakor imamo na srci. Zavoljo prve točke je največ boja. Pražakova jezikovna naredba za Česko ga je še bolj podkurila, ker je poleg tega, da je od vsacega prebivalca po vsej deželi uloge

spisane v njegovem jeziku vzprejemati in tudi mu v materinem njegovem jeziku odloke dajati, še določila, da mora vsak uradnik kjerkoli v česki deželi znati oba deželna jezika. Nemški Pemci so bili zlasti zavoljo poslednje določbe silno razburjeni. Dr. Fischhof pravi, da naj bi se opustil ta dodatek naj bi se rajše pomagalo si s prelagatelji; tako bi bil mir storjen. Če bi pa stranke tudi s tem ne bile zadovoljne, naj bi se potem tako ravnalo, kakor v Švici: državljani naj bi le ulagali v svojem jeziku, toda odloki naj bi smeli biti pisani v jeziku, ki je pri uradu v navadi. (Slovenci bi po taki reformi ne bili čisto nič na boljem, kakor znano.) Kar se tiče notranjega uradnega jezika pri državnih oblastvih po kronovinah, spominja nas pisatelj, da so sami ustavoverci odstopili bili od jezikovnega jedinstva, ker so Poljakom dali take koncesije za svoje vlade in misli, da bi se naj odobrili dra. Russa jezikovni predlogi za Česko, namreč za dva oddelka pri namestništvu in višjem sodišči v Pragi itd. Glede jezika, ki bi ga morala rabiti samoupravna oblastva do drugojezičnih oblastev priporoča se običaj in zakon ogerski, rabi naj se državno-uradni jezik ali pa jezik adresata. Za zemljiške knjige pa naj bi veljalo pravilo §. 11 ogerskega zakona, jezik v zemljiški knjigi bodi isti, ki ga rabi dotično sodišče, stranke pa naj po svoji volji dobivajo odloke in posnetke v svojem jeziku, ako je ta jezik tudi uraden.

Razsodni čitatelji sami uvidevajo, da dr. Fischhof zlasti pri jeziku za javno knjigo greši proti načelu enakopravnosti in proti javni knjigi sami, da bi mu pa tudi v drugih nasvetih ne mogli do pičice pritrditi, dokler smo si svesti narodnosti svoje. To bi tudi poudarjati morali v konferenciji, ki je pisatelj nasvetuje državnoborskim desničarjem in levíčarjem izven parlamenta. Ta konferenca naj bi pomagala preko razločkov in preprirov in v prvi vrsti naj bi določila, kaj gledé jezikovnih zakonov pristoji državnemu zboru, kaj pa spada v zakonodavno področje deželnih zborov. Drugo bi se v parlamentu lahko dogovalo.

Poslavlja se od neprecenjenega gradiva, ki je naloženo v dr. Fischhofovi knjigi, gojimo tudi mi željo starega patrijota, da bi se dosegel mir mej nami, a prav tako tudi želimo, da bi si mir ne odkupili z izgubo preprostih pogojev narodnosti naše.

LISTEK.

Nedeljsko pismo.

Gospod urednik! Spodobilo bi se, da se Vam predstavljam s polno torbo dovtipov in smešnic, kajti s daj je predpust in starodavni, a vedno mladi in šegavi Kurent vihti čarobno svoje žezlo, kljubu temu, da so mu mej našimi kazinoti navstali jako nevarni tekmeči. Celó dobro in koristno bi bilo, ko bi se čitatelji prav iz srca krohotali, čitajoč „kihanje mojih možjanov“, ko bi jim smeh pospeševal prebavljanje raznih pečenk in baš sedaj običajnega ocvrtja.

A že Johannes Scherr pravi v svoji knjigi „Dichterkönige“, da imajo Slovani prav malo humorja, Slovencev pa mož menda niti poznal ni, sicer bi bil rekel, da ga nemamo prav nič, ali pa, da nemamo niti najmanjšega razloga za humor in za veselost. Čuditi se torej ni, če prihajam s prazno „šako“. Še to malo dobre volje, ki sem jo imel, spridil mi je poredni dr. Mahnič v Gorici, oziroma v „Slovenci“, o katerem pač najbolj velja gore omenjeni Scherr-ov izrek. Dr. Mahnič proučil je baje

vse filozofične sisteme od Spinoze do Kanta in do teorije „über die transcendentalen Frösche“, a kaj nam vse to hasni? Nič, prav nič! Da se je pa usel za mizo in nam napisal nekoliko krasnih, navdušujočih pesmij, nekoliko novel in romanov, da nam je pokazal, kako si on misli poezijo, kako se mora peti, da nam je sploh obogatil naše slovstvo le za mrvico, da nam je pokazal tudi svojo pozitivno, ne pa samo gole negativne strani, iz katere široko zijá zavist in žarljivost — hvaležen bi mu bil ves naš rod in naših vnukov vnuki.

Res, jezil bi se bil še dalje nad drom. Mahničem, zamahnil bi bil še parkrat po njem, povedal bi bil morebiti, kako je bojeviti ta gospod pri nekem uredništvu povpraševal, kdaj se objavi slovstvenega zabavnega večera naznanjeni protest, — kar mi potolazi mojo jezo prijatelj — učenec Merkurjev, torej pristen panteist.

Nesva se pogovarjala o Mahničijadi, ampak o predpustnem življenji. Mož je dobrovoljček in dovtipov poln, da je kar sipal. Na vprašanje: Kaj je novega? odgovoril je brzo: „Ravno prihajam s plesa železničarjev pri Koslerji. Povem ti, krasno je bilo,

in izredno elegantno. Samo jeden pripeljal se je v fjakertji, pa še tistega ni bilo.“ Kako izborna kritika v tako malo besedah!

Vprašal sem ga dalje, naj pove še kaj družih novostij in norosti. „Veš, novostij in norostij je na preostajanje. Zadnjič čitam Lajbaherico, ki v vsej resnosti zahteva, naj mesto Ljubljansko skrbi za red pri eselici na drsališči. Ali ni to presmešno? Pismo-uki v Kolodvorskih ulicah menda ne vedo, da spada drsali-če pod Šiško, da Ljubljansko redarstvo tjakaj niti ne sme. To vse prihaja od tega, če ljudje niti toliko zemljepisja ne znajo, da bi vedeli, kje je Ljubljane konec, kje pa Šiška začenja.“

„Drugi dan uberem pot pod noge in pohajkovanje dospem do naše gimnazije. Tu sem pa čul take, da sem kar strmel. V nekem razredu predava profesor, rodóm Nemec, v slovenskem jeziku. Pa v kakem? Poslušaj! Razlagal je dijakom zemljepisje in rekel je mej drugim: Tržaška luknja je v Avstriji najlepša. Hotel je reči: „Tržaška luka“. Potem jim je pravil, da so v tej in tej deželi ljudje „različnih virov“, kar naj bi pomenjalo „verschiedener Confessionen“.

Ruščina kot občni slovanski slovstveni jezik.

(D. Lj.)

Organ druge hrvatske, radikalne stranke, „Sloboda“ še mnogo huje preganja cenzura ali nadzor državnega pravdnštva in skoraj vedno izhaja z belimi kolonami, na katerih stoji z debelimi črkami tiskano „konfiskovano“. V tej „Slobodi“, organu gospoda Starčevića tiskajo se že nekaj let članki veliko bolj razumljivi in odkritosrčni o vseslovanškem značenju ruskega slovstvenega jezika. To je nov dokaz, da avstro-ogerska načelstva nima jo ničesar proti tako imenovanemu slovstvenemu panslavizmu. To tudi ni nič čudnega, kajti za avstrijsko cesarstvo to ni nič nevarnega. Samo avstrijsko vojno oblastvo prisiljeno je bilo skrbeti, da se avstrijski častniki priučijo ruščini, in mej Madžari je poslednjih dvajset let jako naraslo število mož, ki se uče ruskega jezika in slovstva. Tedaj ne more več biti prejšnjih zaprek razširjenju ruščine mej avstro-ogerskimi Slovani. Vsake umetne in vnanje naredbe proti ruskemu slovstvenemu jeziku bi le pomogle k njegovemu razširjenju. Sedaj se v Avstriji vedno bolj pogostem delajo poskušnje, da bi se ustanovila pravilna trgovina z ruskimi knjigami; pa dokler se ta ne osnuje, ne more in ne sme Peterburško slovansko društvo biti ravnodušno k prošnjam, ki vedno mnogobrojno prihajajo iz raznih koncev zapadnega slovanskega sveta na društvo in na zasebnike za dopošiljanje ruskih časnikov, celih zbirk ruskih pesnikov, ruskih romanov, povestij, učenih del in izdanij itd., ter jih ne sme odbijati.

Jaz rečem, da ne vem mnogo nujnejših in važnejših dolžnostij za nas izobražene Ruse k našim soplemenikom, kakor je skrb, da se osnuje za nekaj časa pravilno in neprestano razpošiljanje ruskih knjig leposlovne in znanstvene vsebine v različne zapadno-slovanske dežele, zlasti v take kraje in mesta, kamor naša društva, pisatelji in učenjaki sami ne pošiljajo svojih del, kjer ni starih in novih dobrih bibliotek, kakeršne so v Zagrebu, Belem gradu, Sofiji in Plovdivu. Zlasti Plovdivska biblioteka ima jako velik ruski oddelek, ta vedno kupuje dosti ruskih knjig, katere naroča iz Odeše in jih tudi ondu daje vezati. V Sofijskej javnej biblioteki je tudi dosti ruskih del, toda žalibog, ta biblioteka je do poslednjega časa bila v jako slabih prostorih in slabo urejena. V družih bolgarskih mestih je tudi dosti ruskih knjig, in težko se dobi kaka druga slovanska dežela, kjer bi ljudje toliko znali ruski in tako ljubili rusko slovstvo. Potem je znanje z našim jezikom in slovstvom najbolj razširjeno v Srbiji, Črni gori, na Českem, v Galiciji in pri Slovaki, slabeje pa pri ogerskih Rusinih, v Bukovini, na Slovenskem, Hrvatskem, Slavoniji, Dalmaciji, Bosni in Hercegovini. Avstrijski in pruski Poljaki sami se res ne marajo učiti ruščine, pa vendar je učenje ruskega jezika in poznanje ruske literature poslednje dve desetletji pri njih tudi vidno napredovalo. O ruskih Poljaki ni treba govoriti, kajti za-nje je ruščina obligatna in neizogibno potrebna. Tedaj je treba najprej skrbeti, da se preskrbe z ruskimi knjigami take slovanske dežele, kjer jih je še malo in kjer jih najbolj potrebujejo. Prve pošiljatve naj se odpravijo v taka središča, kjer imajo „Matice“, tako imenovane „Narodne dome“, dijaška društva in čital-

Ko je bil čas za molitev, velel je: Moli se! naposled pa je rekel: „Danes sem slabega volja!“

„Jaz tudi!“ rekel sem sam pri sebi in odšel hitro, kar so me noge nesle, da se izognem nevarnosti, da čujem še kos Heinrichove nemško-američanske politike, ali pa še kaj jednacij dokazov jezikovne zmožnosti nemškega gospoda profesorja.“

„Zares, čudovito se skrbi za naše nadobudne mladine pouk in Vodnik imel je prav, ko je pel, da jajce več, ko puta vé, vsaj v navedenem slučaju.“ Sicer pa to prav nič ni na potu, da celo nežni spol, tacega moža proslavlja in našim ljudem stavi v vzgled, kajti gleda se le na nališpano z zlato peno prevlečeno lupino, ne pa na vsebino. To ti pa povem samo zaradi tega, da si prepričan, da jaz vse vem, celo to, kako se je znan gospod odrezal na vprašanje: pride li k zabavnemu večeru? Lahko bi navajal njegova „ipsissima verba“ o krojačih in čevljarjih, a vem, da bi te kaj tacega užalilo. Zatorej kaj veselega. Nekje imeli so ples. Plesalcev in plesalk bilo je nad sto, kotilijonskih redov pa jedva štirideset. Kaj početi, kako storiti, da vsak

nice. Nekaj se je že zgodilo v tem oziru, pa še premalo. Treba bi bilo tudi dajati kako nagrado ali plačo onim, ki bi prostovoljno poučevali ruski jezik v glavnih centrih in v različnih kotih zapadno-slovanskega sveta. (Konec prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 7. februarja.

V budgetnem odseku **državnega zbora** je poslanec Neuwirth sprožil misel, da bi se zmanjšala naša denarna enota, da bi se uveli mesto goldinarjev marke ali franki, da bi tako imeli enak denar z Nemčijo, ali pa s Švico, Italijo, Francijo in Belgijo. Po našem mnenju bi to napravilo le nove zmešnjave. Upeljavajo mark bi oviralo to, da je v Nemčiji zlata, ne pa srebrna veljava. Morali bi jo tudi pri nas uvesti, če ne bi dosegli le enakost v imenu, ne pa v vrednosti. Uvedenje zlate veljave pa bi imelo velike finančijelne težave. Ko bi pa uveli franko, bi pa bilo preračunjenje iz starega denarja v novega težavno, ker frank ima 40 1/2 krajcarja vrednosti, ne pa samo 40 kr., kakor nekateri mislijo.

Štajerski Velikonemci hočejo tudi pokazati svoje velikonemsko čuvstvo. „Deutscher Verein“ v Gradci dovolil je 100 mark za Bismarckovo častno darilo in osnoval poseben odbor, ki bode nabiral še daljne darove v ta namen.

Konservativni centralni volilni odbor za **Brnsko** trgovsko zbornico se je pritožil pri volilnej komisiji zaradi nepopolnosti na pregled razloženih volilnih zapisnikov. V vsakej davkarji razloženi zapisnik obsega samo volilce dotičnega davkarskega okraja ne pa celega volilnega okraja, kakor to zahteva zakon. Vsled te pritožbe se bodo morda volitve precej časa zavlekle, kajti komisija bode morala sestaviti nove zapi nke.

Bukovinski Rusini se bodo v prihodnjem državnem zboru baje pridružili vladnej stranki, ako bode kateri izvoljen. S tem spravljam postopanjem nadejajo se doseči narodno enakopravnost. Mi pristržno želimo, da bi tudi res kaj dosegli, ne pa vladi samo tlahe delali, kakor so jo naši slovenski poslanci že šest let.

Vnanje države.

Srbsko ministersvo pridno pripravlja predloge za bodoče skupščino. Ministerstvo za narodno gospodarstvo izdeluje mej drugim agrarni zakon. Ta zakon bode prepovedoval preveliko razkosavanje posestev, kajti to je škodljivo živinoreji, ker se vsled tega pašniki vedno bolj spreminjajo v njive. Vsaka občina bode sedaj morala pustiti jeden del zemlje za pašnik, katerega velikost se pa bode ravnala po tem, koliko ima živine. Po družih krajih, kakor po pašnikih, se pa ne bode dovoljevalo pasti, da se tako prepreči, da kdo z živino tuja polja ne popase. Zaukazalo se bode, da morajo v vsakem kraju vsi h kratu spravljati poljske pridelke, s tem se misli omejiti poljsko tatvino. — Kmalu se začno volitve občinskih zborov novo osnovanih velikih občin. Kakor se sodi, bodo skoro povsod zmagali naprednjaki.

Mej Francijo in **Afriško** družbo se je že doseglo sporazumljenje zaradi mej bodoče kongiške države. Dotična pogodba je že podpisana. Sedaj so vse merodajne oblasti že priznale Afriško družbo, samo Portugalija še vedno zagovarja neke svoje pravice, katere bi utegnile ovirati ustanovo kongiške države. Dokler se Afriška družba in Portugalija ne sporazumeta se tudi sklepi afriške konference ne morejo izvesti.

Iz poročil iz **Sudana** se ne da sklepati, kaj da je prav za prav z Gordonom. Neko poročilo javlja, da je Mahdi vzel mesto Kartum, tamošnjo citadelo pa še brani Gordon. Po družih poročilih se pa nič ne ve o Gordonu, in sodi se, da je pal v boji. Vse pote v sudansko glavno mesto zaseli so ustajniki.

vsaj jednega dobi. To ti je bila računska naloga nalašč za maturo. A vrlo so se izrezali. Kaj meniš, kako? No, jako jednostavno: Nikomur nič! Basta!“

„Taki in jednaki je še veliko v mojej torbi, a vse še neso godne, pride čas, pride „špas“. Da se pa ne boš vedno černo držal, povem ti pesen, ki jo je nedavno zložil moj prijatelj. Nemška je sicer, robata, ne preveč uglajena, a brez soli ni. Zatorej dovoli, da ti jo čitam:

Ja, Doktor Gall, der hat's verstanden,
Er zog es auch hervor,
Wo andre G'hirn fanden
Ein ellenlanges Ohr.

Nun lebt aber schon lange
Herr Doktor Gall nicht mehr,
Drum wird es Niemand bange
Zu wackeln mit dem Ohr.“

Priznavam, da me je moj prijatelj s svojim pripovedovanjem nekoliko razvedril, še bolj pa z obljubo, da mi drugokrat prinese novih drobtin za nedeljsko pismo. Če bode prijatelj mož beseda, bodem tudi jaz. Dotlej pa sem v vsej udanosti

Vaš

Alfa.

Da je izdaja kriva, da je pal Kartum, je skoraj gotovo. Izdajica je Faraz paša, kateri je imel braniti nasipe, pa je nalašč sovražnika spustil v mesto. Položaj angleške vojske v Sudanu je jako kritičen. Steward je od vseh strani obkoljen pri Gubatu poleg Metammeha, prav kakor je bil Gordon v Kartumu. Ustajniki so zaseli Metammeh in pozdravili padec Kartuma s streljanjem iz topov. Mnogo Angležem prijaznih rodov so je pridružilo Mahdiju. Vsi angleški listi so jako potrli zaradi pada Kartuma. Misli se, da je poslednje poročilo na Wolseley-a z Gordonovim pečatom: „Chartum all right“ že odposlano bilo od Mahdija. Vsi pa odločno zahtevajo, da se pošlje nova močna ekspedicija, da bode vsaj pomogla vrniti se sedanjej, katerej bodo povrat skušali zabraniti ustajniki. Angleška, pa tudi turška in egiptovska vlada so jako potrte, kajti ta Mahdijev vspeh utegnil bi imeti še slabe nasledke za red v Egiptu.

Dopisi.

Iz Ptujja 6. februarja. [Izv. dop.] Tukajšnji župan g. F. Rodošek je svoje častno mesto odložil. Govorilo se je o tem že dlje časa, kajti mlajši elementi bili so mu vendar preradikalni in se mnogokrat z njimi ni ujemal. Smrt njegovega sina Gustava — jednega najspretnjšega agitatorja nasprotne nam stranke — pripomogla je močno k tej odložitvi. Zdaj bi g. Strafella čas imel županovati!?

Omeniti mi je še zlobnost nekaterih ljudi. Že več ko leto dnij praskamo se za pošne tiskovine v obeh jezicih. Toda zaman, ne d bimo jih. Preiskaval sem to stvar in zvedel, da naš fakcijsni poštar neče naročiti takih tiskovin, katere bi lahko dobil naravno t iz Gradca. Drugo pa sem izvedel, da jih trafikantom vzlic prošnje iz Maribora nečejo pošiljati. Ali jih v Mariboru imajo ali ne, ni mi znano, to pa sem iz gotovega vira poizvedel, da se trafikantnim prošnjam nikakor neče ustreči. Zategadelj je bil prisiljen jeden trafikantov take tiskovine naročiti pri — Vrbanskem poštarji, katere mora potem prodajati brez vse provizije.

Tako se Nemci in nemčurji branijo tiskovin v obeh jezicih. Kaj pa, ko bi mi Slovenci same s sloven-k m tekstom zahtevali? Ali nemamo iste pravice zahtevati slovenske, kakor Nemec nemške? Sicer pa vemo, kje tiči zajec. — Ako bode kateri naših poslancev zahteval slovenske tiskovine, dokazal bode vladni zastopnik „statistično“ (?), da so „nepotrebne“. Poznamo te tiče — Nemce in nemčurje ter njihovo zlobnost. Sicer pa smo na te nedostatnosti opozorili našega gosp. državnega poslanca.

Iz Ormoža 6. februarja. [Izviren dopis.] Naša mlada Čitalnica priredila je v novejšem času zopet dve veselici. Dne 20. decembra m. l. bila je ne manj zanimiva veselica od svečanosti v spomin Preširnu dne 7. decembra. Prva točka bila je „La dame blanche“ od Boriieldieu-a, kojo je mojsterski igral na gosli g. Fran Vabič, ki je iz prijaznosti tudi čitalničin pevovodja, na glasoviru pa ga je izborno spremljevala gospica Anka Pirnatova. Temu sledil je ženski četverospjev „Slovenka sem“ od dr. Ipavca, in kasneje še četverospjev „Vitezovo slovo“. Čuli smo že marsikak krasni četverospjev, ali tako izvrstnega, v srce segajočega, kakor sta omenjena, še nismo slišali. Naša Čitalnica sme si čestitati, da ima take očarajoče pevinke, kakoršne so v prvej vrsti gospa Franja Jeršejeva in gospica Berta Flisova in isto tako gospici Milka in Anka Pirnatovi. Na to se je popeval hrvatski moški zbor „Na Velebitu“ od Vilharja tako krepko, da je tudi njemu donela občna pohvala od strani občinstva. „Sarafan“ — rusko narodno — traskripcija od Viktora Felix-a — igral je g. Fran Vabič tako ljubko na goslih ter ga je isto tako spremljevala na glasoviru gospica Anka Pirnatova, da je bilo občinstvo ginjeno v pravem pomenu besede. Dalje peval je mešan zbor Fleišmanovo „Prava ljuba“ in Foersterjevega „Planinarja“ z ono dovršenostjo, katera se sme pričakovati od pevcev pod vodstvom g. Vrbiča. Nazadnje pel je moški zbor isto tako precizno „Kitico slovenskih narodnih pesnij“ od Kocijančiča. Potem igrala se je tombola.

Dne 6. januarja t. l. imeli smo drugo veselico. Moški zbor peval je najpreje Kocijančičevo „Danes tukaj, jutri tam“ tako dovršeno, da se je morala opetovati. Na to sledila je igra: „Kie je meja?“ Matija Križ — g. Ivan Vertnik — in Blaž Kraž — g. Mohor Pirnat — sta nas s svojimi bregušami ter ino narodno opravo duševno prestavila v ono starodavno dobo naših slovenskih knezov. Morda se pa neso tako radi mej seboj kavšali naši praotci radi mej, kajti bila jim je stara Panonija dosti prostorno bivališče. Izvrstno sta igrala svojo

nalogo Križ in Križ; in da ni bilo Križeve žene Marijane gospe Ivanke Žižkove — in njene hčerke Polonice — Anke Pirnatove — gotovo prišlo bilo bi do praske mej njima. Gospi Ivanki Žižkovi in gospici Anki Pirnatovi moramo priznavati, da sta svoji nalogi izborni igrali, in občna je želja, da bi nas s svojo igro večkrat razveselili ter čitalničin napredek pospeševali. Kaj pa da rečemo o uradnem slugi Zverigi — g. Antonu Jesihu? — Jedna beseda zadostuje: on je naroden komik.

Sedaj so, že pri prejšnji veselici omenjene dame isti četverospjev „Slovenka sem“ zopet tako navdušeno pele, da slušatelju nehote srce v nedrih hitreje bje, ko posluša te čarobne glasove. Še se je peval mešan zbor „Kje so moje rožice“ od dra. Ipavca, temu sledila je igra „Berite Novice“. Kratki, nižji uradnik — g. Anton Jesih — opravičil je tudi v tej igri že zgoraj rabljen izraz, da je naroden komik; vse njegovo kretanje in vsaka beseda vzbujati smeh ter ti pretresa živce. Marijana, njegova sestra — gospica Berta Flisova — in Manica, njegova hčer — g. Anka Pirnatova — pa sta igrali, kakeršnih bi se smelo iskati le v gledaliških večjih mest. Da si videl, dragi čitatelj, kako elegantno se je kretala g. Berta Flisova ter dovršeno igrala svojo nalogo, čudil bi se njenej igri. Kaj pa bi rekli o Manici? Da! ona je umetelnica, naj bode na glasoviru, naj bode na odru. Dr. Dragič, koncipijent — g. Ivan Vertnik — pokazal je v tej igri, da je popolnem kos tudi salonske igri ter sploh domač na deskah, ki pomenijo svet. — Po veselici pa je bil ples, in mladina rajala je, dok je kladvo bilo pozne, trudne ure že. Obeh veselici udeležila se je mnogobrojno domača inteligencija in veliko število našega zavednega naroda iz okolice in iz daljnih krajev. Tudi inteligencija narodnega Središča počastila je obe veselici v mnogobrojnem številu.

Dne 18. januarja pa je bil občni zbor čitalničarjev, v kojem se je volil predsednik in odbor za leto 1885. Predsednikom voljen je bil gosp. dr. Anton Žižek, v odbor pa gg.: dr. Ivan Geršak, dr. Ivan Omulec, Vekoslav Kranjc, Ivan Vertnik, Miha Jezovšek in Andrej Pirnat. Namestniki pa so gg.: Jakob Potočnik, Simon Kandrič in Matevž Horvat. Pozneje volil je odbor iz svoje sredine podpredsednikom g. dra. Ivana Geršaka, tajnikom gosp. Vekoslava Krajca in blagajnikom gospoda Ivana Vertnika.

Po dovršenem sporedu bila sta voljena častnima udoma Ormoške Čitalnice: prvi sin trojedne kraljevine in dika jugoslovanska vladika Josip Juraj Strossmayer, in neustrašljivi branitelj naših narodnih pravic, prečastiti g. Božidar Raič, deželni in državni poslanec. Občni zbor odobral je volitvi z gromovitimi živo-klici.

Pri drugej veselici in pri občnem zboru pokrepčal nas je g. Simon Kandrič z izvrstno pijačo in z ukusnimi jedili.

Domače stvari.

— (Umrl) je včeraj g. Jakob Vilar, župan in posestnik v Pudobu pri Loži v najboljših letih svoje dobe. Pokojnik bil je vrl narodnjak in je dosti pripomogel k probujenju narodne zavesti v Loški dolini. Bil je dlje časa tudi predsednik tamošnje Čitalnice in nikdar se ni ogibal ne truda ne gmotne podpore, kadar je šlo za narodno stvar. Udeleževal se je pri vseh shodih, bil merodajen pri volitvah in sploh obče priljubljen in upliven poštenjak. Vsa Loška dolina ga bode težko pogrešala. Pogreb bode jutri. — Lahka mu zemljica!

— (Slovensko predstvo) priredi dramsko društvo v ponedeljek 22. t. m. Igralo se bode: „Srečen oče“, vesela igra v treh dejanjih. Da je društvo tudi sedaj srečno volilo, ko je seglo po to igro v svoj repertoar, priča nam uspeh, s katerim se je predstavljala pred leti na našem odru.

— (Osobne vesti.) Poročil se je v 4. dan t. m. g. Miroslav Tomec, posestnik „pri Kraljiči“ v Šent Vidu nad Ljubljano z gospico Franjo Hočvarjevo iz Podloga pri Velikih Laščah. — Naš rojak g. Petkovšek, ki se je doslej v Parizu slikarstva učil, preselil se je v Monakovo. — Umrle je včeraj v Ljubljani gospa Marija Robič, mati poštnega kontrolorja g. L. Robiča v 84. letu svoje dobe.

— („Škrata“) prva številka izšla je danes. Vsebinska raznovrstna in izborna, oblika pa jako elegantna in solidna. „Škrat“ stane vse leto 3 gld. polu leta 1 gld. 50 kr., a četrt leta 80 kr. Želimo mu, da bi se po vsem slovenskem svetu razširil.

— (Vabila za Sokolovo maskarado) se že razpošiljajo. Odbor je ukrenil, da se letos povabi nad 1500 osob. Pri tolikem številu se lahko prigodi, da kdo po pomoti ne dobi povabila. Da se taka pomota popravi, naj se dotičnik blagovoljno oglasi pri „Sokolovem odboru“. Vstopnice se začno prodajati na pustno nedeljo pri društvenem blagajniku g. Jos. Gebi, urarji v Slonovih ulicah. Cena je na vabilih označena. — Priprave za maskarado so jako obširne, dekoracijo prevzel je umeteljni mizar g. Matijan, sploh je vse v najspretnjših rokah, torej se je po vsej pravici nadejati, da bode maskarada tudi letos sijajna in najlepša veselica v vsej zimskej sezoni.

— (Dosedanja firma bratje Koslerji) se je po mejsobnem dogovoru včeraj razdružila in nastopila prostovoljna likvidacija. Likvidatorjem izbrana je hranilnica kranjska. Sedanja oficijalna firma slove: „Gebrüder Kosler, Bier- und Spirituosenzeugung in Laibach in Liquidation, Krainische Sparcasse in Laibach“. Delo v pivovarni se zaradi tega ne ustavi, ampak nadaljevalo se bode kakor doslej.

— (Veliko nevoljo) vzbujati po Ljubljani „Lex Šuklje“ in obdačenje žganja. Vsled prve postave povišujejo hišni gospodarji strankam najemnino povprek za 15%. Znani so nam slučaj, da kdor je prej plačeval 260 gld. mora sedaj 300 gld., tak, ki je dosedaj plačeval 72 gld., bode sedaj plačeval 80 gld. itd. V obče je za 1885 l. hišnega davka v Ljubljani za 26.000 gld. več, nego lani. — Isto tako dela obdačenje žganja izredno veliko sitnosti, kajti zakon o pobiranju 3 kr. od litra se ne odlikuje po posebnej praktičnosti, zlasti ker se ni oziralo na zaprta mesta. Drugo leto se bode ta zakon moral vsekako popolnem predrugati. Za sedaj so se pa trgovci, krčmarji in drugi, ki tržijo z žganjem z gosp. zakupnikom užitnine z dobra pogodili, da se je dosegel nekak „modus vivendi“ in se bode moči izogibati neprilicni j strogosti zakona.

— (Matice Hrvatska.) Kakor oč. člani razvidijo iz „Izveštaja“, tajništvo prosi, naj se zbog redne uprave, kolikor prej mogoče, udnina pošlje potom poverjeništev, ker se imajo knjige razpošiljati že krog Velike noči, katerih pa absolutno noben član ne dobi, ako ni prej uplašal letnine. Če žele še kateri udje pristopiti, naj blagovole članovino 3 gld. vsaj do konca februarja izročiti poverjeništvu za Ljubljansko okrožje pri sv. Jakopu v Ljubljani. —

— (Nezgoda.) Neprevidni voznik, ki se je z drugim voznikom skušal, kdo hitreje vozi, povozil je danes zjutraj Marijo Peterco, tovarniško delavko. Kazen „sportsmanu“ ne bode odšla.

— (Naše smodke) po 2 kr. so zadnje dni ne le jako slabe, ampak nahaja se v njih vsakovrstna tvarina. Tako smo bili nedavno prisotni, ko je nekdo iz smodke za 2 kr. izvlekel dolg žrebelj, pred kratkim pa drug kadivec celo množino ženskih las. Mi bi pač mislili, da naj vodstvo tabačne tovarne gleda na to, da občinstvu za pošten denar prodaja i pošteno blago.

— (Zaplenili) so včeraj mestni užitninski služniki srno in srnjaka, ki sta bila baje prinesena iz g. Polajnarjevega lova na Gorenjskem, ker se srne ob tem času več streljati ne smejo. Mestni komisar g. Tomec je divjačino prodal na očitni dražbi, denar pa se je izročil deželnemu kulturnemu zakladu. Prav tako!

— (Mrtvega našli) so danes zjutraj v nekem hlevu v Karlovskem predmestju nekega žganjepivca. „Jeruš“, dasi za 3 kr. liter podražen, zatisnil mu je na veke oči.

— (Iz Kaplje poleg Vranskega) se nam piše, da sta se dne 5. t. m. mizarska pomagata Fran Zavrnšek in Peter Turnšek v delavnici sprla ter je prvi slednjega tako hudo dvakrat s sekiro po glavi udaril, da bo nesrečni tovariš v kratkem dušo izdihnil. Zločinec prijavil se je sam sodnji na Vranskem.

— (Vabilo k svečanosti,) katero priredi Ormoška Čitalnica v nedeljo dne 8. februarja 1885 ob 7. uri zvečer v svojih prostorih v spomin Valentinu Vodniku. Vspored: A. 1. „La flute enchantée“, za glasovir, flavto in cello — Mozart. 2. „Sokolska“, moški zbor — A. Foerster. 3. Slavnostni govor. 4. Ouverture iz opere „Prodana nevesta“, čveteroročno na glasovirji — Smetana. 5. „Kukovica“, ženski zbor — dr. G. Ipavic. 6. „La chasse du jeune Henri“, za glasovir, flavto in cello — Méhul. 7. „Darilo“, alt samospjev s spremljevanjem

na glasovirji — Nedved. 8. „Varijacje na flauti“ s spremljevanjem glas., gosli in cello — Trebijsky. 9. „Venec narodnih pesnij“, moški zbor — Kocijančič. 10. „La Babier de Sevilla“ za glasovir, flavto in cello — Donizetti. B. Ples. Vstopnina: za ude 20 kr., za neude 30 kr. Dalje se vabi k prostej zabavi s petjem. igro na glasovirji in goslih, jux-tombolo in plesom, ki bode v nedeljo 15. februarja 1885 v čitalničnih prostorih. Začetek točno ob 7. uri zvečer.

— (Vabilo k besedi,) katero priredi Bolška narodna čitalnica v nedeljo, dne 8. februarja v dvorani gostilne „Pri Pošti“. Spored: 1. J. Vašak — „Slovan“, poje moški zbor. 2. Govor. 3. A. Nedved — „Mili kraj“, poje moški zbor. 4. M. Vilhar „Cilinder in klobuček“, šaljiv dvogovor. 5. J. pl. Zajc — „Djačka pjesma“, poje moški zbor. 6. „Krojač Fips“, burka v jednom dejanji. 7. J. pl. Zajc — „U boj!“ poje moški zbor. Začetek točno ob 7. uri zvečer. Po „Besedi“ plesna zabava s petjem, pri kateri svira godba iz Kobarida. Vstopnina: udom prosta, neudje plačajo 20 kr.; k plesu plačajo udje 50 kr., neudje 80 kr.

— (Diletantsko gledališče v Sevnici.) V nedeljo 8. februarja 1885 3. predstava. I. „Telegram“, vesela igra v jednom dejanji. Česki spisal G. Pfeleger-Moravsky, poslovenil Josip Stare. II. Petje. III. „Gluh mora biti“, burka v jednom dejanji. Poleg francoskega „Le deux sourds“, o. J. Moinaux-a, v nemškeje C. F. Eirichovi prestavi: „Taub muss er sein“, poslovenil Josip Noll. Začetek točno ob 8. uri zvečer. — Vstopnina: sedež v 1. in 2. vrsti 35 kr., v 3., 4. in 5. vrsti 20 kr., drugi prostori po 10 kr. Vstopnice se dobivajo po dnevi v prodalnici g. L. Smole-ta v Sevnici in zvečer pri kasi. Ker je čisti dohodek namenjen v podporo ubožih učencev tukajšnje ljudske šole, se tudi nadplačila hvaležno vsprejemajo.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Halle 7. februarja. Danes zjutraj ob 8. uri bila sta v tukajšnji ječi obglavljena Reinsdorf in Kuchler. (Glavna krivca v Niederwaldskem atentatu.)

London 7. februarja. Kabinetski svet je sklenil, da se dá Wolseley-u popolnem na prosto za nadaljno vojevanje in da se mu pošlje podkrepljenja, kolikor bi zahteval. O osodi Gordona se ne ve nič gotovega. Danes zopet kabinetski svet.

London 6. februarja. Vest, da trdnjave Kartumske Mahdi še ni vzel, ampak, da jo ima še vedno Gordon v oblasti, se uradno še ni potrdila.

Pariz 7. februarja. General Brière brzojavlja: Francozi vzeli so tri forte, ki so nad utrjenim ostrogom v Lang-Sonu ter potem polastili se celega utrjenega ostroga kitajske vojske. Francozi počivajo dva dni hoda od Lang-Sona. Brière hvali hrabrost obeh brigad.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Ve-trovi	Nebo	Mo-krina v mm.
6. febr.	7. zjutraj	733.20 mm.	1.0°C	brezv.	obl.	1.60 mm.
	2. pop.	735.86 mm.	3.0°C	sl. vzh.	obl.	
	9. zvečer	738.89 mm.	1.8°C	sl. vzh.	obl.	dežja.

Srednja temperatura + 1.3°, za 1.8° pod normalom.

Dunajska borza

dne 7. februarja t. l.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Papirna renta	83 gld. 45	kr.
Srebrna renta	84	—
Zlata renta	106	75
5% marcna renta	99	05
Akcije narodne banke	866	—
Kreditne akcije	303	40
London	123	70
Napol.	9	77
C kr cekini	5	80
Nemške marke	60	30
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld	127
Državne srečke iz l. 1864	100 gld	174
4% avstr. zlata renta, davka prosta	106	70
Ogrska zlata renta 6%	—	—
„ 4%	98	60
„ papirna renta 5%	94	30
5% štajerske zemljišče odvez oblig	104	—
Dunava reg. srečke 5%	100 gld	115
Zemlj. ob. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	122	75
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	112	—
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	105	60
Kreditne srečke	100 gld	177
Rudolfove srečke	10	19
Akcije anglo-avstr. banke	120	104
Tramway-društ. velj. 170 gld a. v.	213	50

Izdatelj in odgovorni urednik: Ivan Železnikar.